

آشنایی

شرح و تفسیری بر سوره مبارکه جمعه

به کوشش

سید ابوالفضل طباطبائی اشکذری

کتابدارتوس

www.ketab.ir

سرشناسه : طباطبایی اشکذری، ابوالفضل
 عنوان و نام : آینه وحی : شرح و تفسیری بر سوره مبارکه جمعه/
 پدیدآور : به کوشش سید ابوالفضل طباطبایی اشکذری.
 مشخصات نشر : مشهد: کتابدار توس ، ۱۳۹۰.
 مشخصات : ۱۶۰ ص.
 ظاهری
 فروست : دین : ۱۲.
 شابک : ۹۷۸-۶۰۰-۶۳۱۴-۰۱۴-۲
 موضوع : تفاسیر (سوره جمعه)
 رده بندی کنگره : ۱۳۹۰ ۲/۱۲/۱۰۲/۸۶۲BP
 رده بندی دیویی : ۲۹۷/۱۸
 شماره : ۲۲۲۲۱۱۹
 کتابشناسی
 ملی

آینه وحی

شرح و تفسیری بر سوره مبارکه جمعه

مؤلف: سید ابوالفضل طباطبایی اشکذری
 ناشر: کتابدار توس
 شابک: ۹۷۸-۶۰۰-۶۳۱۴-۰۱۴-۳
 طراح جلد: نبی زاده
 صفحه‌آرا: صدیقی
 قیمت: ۳۵۰۰ تومان
 نوبت و تاریخ چاپ: اول ۱۳۹۰
 شمارگان: ۳۰۰۰ نسخه
 مراکز پخش:

مشهد: انتشارات کتابدار توس ۰۹۱۵۳۲۰۹۵۳۲

www.eketabdar.ir

فریمان: کتابفروشی ستاد دائمی شهید مطهری

تلفن: ۰۵۱۲-۶۲۲۱۱۱۹

فهرست مندرجات

سخنی کوتاه درباره قرآن و نوشتار حاضر	ذ
روشنگری قرآن در جامعه تاریک زندگی	ز
قرآن وسیله نجات از گرفتاری‌ها	ش
بررسی شبهه غیر وحیانی بودن قرآن کریم	ص
دلیل وحیانی بودن الفاظ قرآن	ط
۱- توجه به واژه قرآن:	ط
۲- استفاده از عنوان کتاب و کلام الله برای قرآن	ظ
۳- توصیه به قرائت و تلاوت قرآن	ظ
۴- تعیین زبان عربی به عنوان زبان نزول قرآن	ظ
نام سوره	۱
تعداد آیات و محل نزول	۱
شماره سوره بر حسب ترتیب فعلی و ترتیب نزول	۳
فضیلت تلاوت سوره جمعه	۴
خواص تلاوت سوره جمعه	۵
قرائت سوره جمعه در نماز	۶
سفارش به قرائت سوره جمعه در نمازهای شب و روز جمعه	۶
قرائت سوره جمعه در نمازهای روز جمعه برای امام و مأموم	۷
نماز صبح روز جمعه	۸
استحباب موکد قرائت سوره جمعه در نماز جمعه	۹
قرائت سوره جمعه در نمازهای شب و روز جمعه نشانه ایمان	۱۰
قرائت سوره جمعه در سیره امامان معصوم (ع)	۱۱
نمازهای شب جمعه	۱۱
محتوا و نقطه هدف سوره جمعه	۱۳
ارتباط سوره جمعه با سوره پیشین	۱۵
آغاز سوره جمعه	۱۷
بسم الله الرحمن الرحيم	۱۷

۲۲.....	آیا بسم الله الرحمن الرحيم جزئی از سوره های قرآن هست؟
۲۹.....	الف) احادیث منابع شیعه.....
۳۰.....	ب) احادیث منابع اهل سنت.....
۳۰.....	نزول بسم الله نشانه پایان سوره پیشین.....
۳۱.....	قرائت بسم الله نشانه آغاز سوره جدید.....
۳۲.....	قرائت چهاریه بسم الله در نماز نشانی از جزئیت آن.....
۳۵.....	آیه اول.....
۳۵.....	چهار عبادت عمومی در میان همه موجودات جهان.....
۳۶.....	۱ و ۲- تسبیح و حمد.....
۳۶.....	تعریف تسبیح.....
۳۷.....	فضیلت تسبیح.....
۳۷.....	چگونگی تسبیح و حمد عمومی موجودات.....
۳۸.....	۳- سجده.....
۴۰.....	۴- نماز.....
۴۳.....	آیه دوم و سوم.....
۴۳.....	واژه شناسی آیات.....
۴۴.....	تعریف واژه امی.....
۴۵.....	واژه امیین.....
۴۶.....	فلسفه اشتراک پیامبر و دیگران در وصف امی.....
۴۸.....	بررسی امی بودن پیامبر از جهت تاریخی.....
۵۰.....	تزکیه.....
۵۱.....	تعلیم قرآن و حکمت.....
۵۶.....	مروری بر وظایف رسالت در آیه شریفه.....
۵۷.....	چرایی تقدم و تأخر تزکیه بر تعلیم و بالعکس در آیات قرآن.....
۵۹.....	پرسش های مربوط به آیه مزبور.....
۶۵.....	آیه چهارم.....
۶۷.....	آیه پنجم.....

۶۷.....	ارتباط آیه پنجم با آیات پیشین.....
۶۹.....	مقصود از تحمیل و حمل تورات چیست؟.....
۷۰.....	متحملین قرآن چه کسانی هستند؟.....
۷۳.....	مقصود از تکذیب آیات الهی در آیه شریفه کذبوا بآیات الله چیست؟.....
۷۷.....	چهره یهود در قرآن کریم.....
۷۹.....	آیات ششم، هفتم و هشتم.....
۸۵.....	حتمی بودن مرگ و بی نتیجه بودن فرار از آن.....
۸۸.....	آرزوی مرگ.....
۸۹.....	آیا مرگ امری آرزویی است؟.....
۹۴.....	نگرش قرآن و معارف دینی به مرگ و چگونگی آن.....
۹۶.....	آیا مرگ برای همه اولیاء الهی آرزویی است؟.....
۹۷.....	آرزوی مرگ به خاطر مشکلات و گرفتاری های زندگی چه حکمی دارد؟.....
۹۷.....	آرزوی مرگ در حال بیماری چگونه است؟.....
۹۸.....	چنانچه مرگ امر آرزویی نیست پس مسأله شهادت چه خواهد شد؟.....
۱۰۰.....	چرا یهود به رغم ادعای اولیا الهی آرزوی مرگ نکردند؟.....
۱۰۵.....	آیه نهم.....
۱۰۵.....	وجه ارتباط آیه فوق با آیات پیشین.....
۱۰۶.....	چند مطلب مرتبط به هم.....
۱۰۷.....	مفهوم شناسی وازگان آیه.....
۱۰۷.....	نداء.....
۱۰۹.....	جمعه.....
۱۱۱.....	مقصود از نداء در روز جمعه در آیه مورد بحث چیست؟.....
۱۱۲.....	تاریخچه پیدایش اذان در دین اسلام.....
۱۱۳.....	تحلیل مستندات اهل سنت.....
۱۱۹.....	تفاوت فصول اذان میان شیعه و اهل تسنن.....
۱۱۹.....	تفاوت محتوایی کیفیت اعلان در فرهنگ اسلام با سایر ادیان توحیدی.....
۱۲۵.....	مقصود از نماز در روز جمعه کدام نماز است؟.....

۱۲۶	مستندات قرآنی تشریع نماز جمعه
۱۳۰	اهمیت نماز جمعه در سنت و روایات
۱۳۳	فضیلت شرکت در نماز جمعه پیش از اقامه خطبه‌ها
۱۳۴	آماده شدن از روز پنج شنبه برای حضور در نماز جمعه
۱۳۶	تاریخ تشریع و اقامه نماز جمعه
۱۳۹	تفاوت نماز جمعه با نماز جماعت
۱۴۰	کیفیت نماز جمعه
۱۴۱	شرایط اقامه نماز جمعه
۱۴۱	الف) به جماعت خواندن نماز جمعه
۱۴۲	ب) تکمیل شدن عدد نمازگزاران
۱۴۳	ج) رعایت فاصله مکانی میان دو نماز جمعه
۱۴۴	د) اقامه دو خطبه توسط خطیب جمعه
۱۴۴	وقت اقامه نماز و خطبه‌ها
۱۴۵	چگونگی تنظیم مطالب و ایراد دو خطبه
۱۴۸	خطبه‌های نماز جمعه اهرمی برای قیام علیه باطل
۱۴۹	مقصود از سعی برای رسیدن به ذکر الله چیست؟
۱۴۹	مقصود از ذکر الله چیست؟
۱۵۵	آیا خرید و فروش به هنگام بلند شدن صدای مؤذن برای آذان نماز جمعه حرام است؟
۱۴۹	آیه دهم
۱۵۶	آیا دستور به انتشار در زمین امر وجوبی است؟
۱۵۷	مقصود از دریافت فضل الهی چیست؟
۱۵۹	آیه یازدهم
۱۶۲	فهرست منابع و مأخذ

مقدمه:

سخنی کوتاه درباره قرآن و نوشتار حاضر

قرآن کریم بزرگ ترین و ماندگار ترین و موثرترین کتاب آسمانی نازل شده از سوی خدای عزوجل است که حاوی جامع ترین برنامه برای زندگی و حیات بشریت در دنیا و آخرت می باشد.

قرآن کتابی بلند مرتبه و دارای اثری عمیق است و بر همه کتاب های قبل از خودش برتری دارد. قرآن کتابی است محکم که باطل از هیچ سویی در آن راه ندارد.

نشر این کتاب مقدس و ترویج و تبلیغ آن در گذر زمان طراوت و تازگی آن را بیشتر می کند زیرا خداوند آن را برای زمان و مردم خاصی نازل نفرموده و در هر زمان و نزد همه مردم تازه و با طراوت است. از این رو بشریت می تواند با روی آوردن به آن و توجه نمودن به آن در زندگی فردی و اجتماعی و سایر ابعاد حیات بشری حال و آینده ی بهتری را برای خود و همچنین برای عصرها و نسل های پس از خود رقم زنند.

و چون معجزه جاودان پیامبر در طول روزگار است هیچ کس را توان آن نیست که مثل قرآن را بیاورد و در طول سالیان دراز و متمادی با صدای بلند و رسا دیگران را به مبارزه طلبیده است که اگر می توانند سوره های مانند آن را بیاورند.

شهید مطهری درباره اعجاز قرآن می نویسد:

قرآن کتاب آسمانی ما و معجزه جاوید پیامبر ماست. این کتاب در طول بیست و سه سال تدریجاً بر رسول خدا (ص) نازل گشت، قرآن کریم

که هم کتاب پیغمبر اکرم است و هم مظهر اعجاز او، نقشی صدها بار
بزرگتر از نقش عصای موسی و دم عیسی داشت.

پیغمبر اکرم آیات قرآن را بر مردم می‌خواند و جاذبه این آیات، افراد را
به سوی اسلام می‌کشید. تاریخچه‌های مربوط به این موضوع در تاریخ
اسلام از حد احصاء خارج است.^۱

و چون قرآن جاذبه‌ای قوی دارد قلب‌ها به آن وابسته و جان‌ها و روح‌ها
مشغول آن هستند و دستان نیاز مردم برای بهره‌گیری از آن گشوده
است.

و از طرفی چون در قرآن رموز و اسرار و نیز آیات متشابهی وجود دارد
که جز خدا و دانشمندان راستین به معنی و مقصود آن واقف نمی‌گردند،
به همین جهت نیازمند تفسیر است چرا که اگر چه قرآن برای ما نازل
شده ولی به قدر و اندازه فهم ما نازل نشده است.
و تفسیر عبارت است از علمی که بر اساس آن معانی کلام خدا یعنی
اوامر و نواهی او دانسته می‌شود.

و از جهتی بر اساس اختلاف ذوق‌ها و سلیقه‌ها در تفسیر و فهم و
برداشت آیات این کتاب مقدس، هر مفسری از نگاه خاص و زاویه دید
مخصوص به خودش آن را تفسیر کرده است مثلاً برخی مفسران مسائل
کلامی و فلسفی را در قلمرو تفسیر وارد کرده‌اند در حالی که برخی فقط
به جنبه ادبی و لنوی یا تاریخی و داستانی آن اکتفا نموده و برخی دیگر
به تفسیر آیات الاحکام قرآن پرداخته‌اند.

ولکن اهل بیت (ع) به عنوان کسانی که قرآن در خانه آنان نازل شده
نسبت به محتوای آن آگاه‌ترین، حضرت علی (ع) پیشوای شیعیان اولین
کسی است که در تفسیر قرآن سخن گفته است و پس از ایشان امامان

دیگر به تأویل و تفسیر و استشهاد به قرآن در بیاناتشان پرداخته‌اند که این مختصر گنجایش آن را ندارد

استشهاد رهبران دینی به متن کتاب آسمانی قرآن به جهت ماندگاری آن در همه اعصار و زمان‌ها، و طراوت و تازگی آن برای همه نسل‌ها و ملت‌ها، و هدایت‌گری مطلق آن برای همه آسمانیان و اهل زمین بوده است.

يعقوب بن السكيت النحوي قال: سألت أبا الحسن علي بن محمد بن الرضا: ما بال القرآن لا يزاد على النشر والدرس إلّا غضاضا؟

قال (ع): إن الله تعالى لم يجعله لزمان دون زمان، ولا لناس دون ناس، فهو في كل زمان جديد، وعند كل قوم غرض إلى يوم القيامة.^۲

شیخ طوسی از یعقوب بن سکیت نحوی نقل می‌کند: از امام هادی پرسیدیم چگونه است که قرآن بر اثر ترویج و تبلیغ جز تازگی نمی‌افزاید؟

فرمود: خداوند قرآن را برای زمان و یا مردم خاصی نازل نکرده بلکه قرآن در هر زمانی جدید و تا روز قیامت نزد هر قومی تازه است.

روشنگری قرآن در جامعه تاریک زندگی:

یکی از اهداف نزول قرآن برای بشریت را می‌توان به ضرورت وجود عنصری روشنگر و راهنمای همیشگی در جامعه معرفی کرد که قرآن نیز این نکته را در حقیقت وجود خود دارا است و برای همیشه جامعه را و مردم جامعه را روشنگری می‌کند و چراغ هدایت افراد جامعه می‌گردد.

۲. الأمالی: ۵۸۰، ح ۱۲۰۳

عن أبي عبد الله (عليه السلام) قال : إن هذا القرآن فيه منار الهدى ومصابيح الدجى فليجلب جال بصره ويفتح للضياء نظره فإن التفكر حياة قلب البصير ، كما يمشى المستنير في الظلمات بالنور .

امام صادق (ع) فرمود: به درستی که در قرآن ابزار روشننگری و چراغ هدایت جامعه نهفته است پس با قرآن چشمان خویش را جلا و نورانیت بخشید و بینایی نگاهتان را فزونی دهید زیرا که اندیشه و تفکر مایه حیات و زندگی قلب انسان اهل بصیرت است همان طوری که انسان چراغ به دست در تاریکی با نور چراغ حرکت می کند و راه می رود

قال أبو عبد الله (عليه السلام) : مكان هي وصية أمير المؤمنين (عليه السلام) أصحابه : اعلّموا أن القرآن هدى النهار ونور الليل المظلم على ما مكان من جهد وفاقته .

امام صادق(ع) روایت می کند که در وصیت نامه امیرالمؤمنین(ع) به اصحاب و یارانش چنین آمده که بدانید! همانا قرآن هدایتگر روز و روشنی بخش شبهای زندگی در برابر تلاش های آدمی است این هدایتگری قرآن در جامعه انسانی تحقق همان وعده پیامبر برای امت خویش در پایان عمر شریفشان می باشد که آن را به عنوان بزرگراه هدایت معرفی نمود

عن الرضا عن آبائه قال قال رسول الله (ص): كفاي دعيت
 حاجبت، وائي تارك فيكم الثقلين، احدهما اكبر من
 الآخر، كتاب الله تبارك وتعالى، حبل ممدود من السماء الى
 الارض وعترتي اهل بيتي، فانظروا كيف تخلصوني فيهما. ۲
 امام رضا(ع) از پدرانش و از پیامبر اعظم روایت می کند که فرمود: همانا
 من به سفر آخرت دعوت شده و به مرگ فرا خوانده شده‌ام و من نیز
 اجابت نمودم اما در میان شما دو چیز گرانبها را به امانت می‌گذارم که
 یکی از دیگری بزرگتر است: کتاب الهی(قرآن) که ریسمان کشیده شده
 از آسمان تا زمین است (گویا بزرگ راهی از آسمان تا زمین کشیده
 شده است) و دیگری عترت من و اهل بیتم می‌باشد پس مراقب باشید
 چگونه با آنان مواجه خواهید شد و جای خالی مرا در میان آن‌ها پر
 خواهید نمود.

قرآن وسیله نجات از گرفتاری‌ها:

جامعه امروزی بشریت که گرفتار بسیاری از فتنه‌ها و تاریکی‌ها و
 ظلمت‌ها شده و روز به روز نیز به خاطر تلاش دشمنان و بی‌توجهی
 خودی‌ها احتمال فزونی آن نیز می‌رود بیش از هر زمانی نیازمند
 وسیله‌ای توانا و نجات بخش است تا او را از این ورطه ظلمانی‌رهایی
 بخشد و آن وسیله هدایتگر، چیزی جز قرآن کریم نیست، چرا که پیامبر
 اعظم فرمود: **فاذا التبست علیکم الفتن کقطع اللیل لمظلم**
فعلیکم بالقرآن.... ۴

۳ . بحارالانوار : ۱۳/۸۹

۴ . کافی: ۲/۵۹۸

هرگاه در فتنه‌های روزگار همانند شب تاریک و ظلمانی گرفتار آمدید پس به سوی قرآن روی آورید تا مایه خروج شما از گرفتاری‌ها فراهم آید.

بزرسی شبهه غیر وحیانی بودن قرآن کریم:

دشمنان اسلام و دشمنان حقیقت در طول تاریخ برای مبارزه با این آیین الهی از راهکارهای گوناگونی بهره جسته و داشته‌های خود را به میدان مبارزه آوردند، اما چون خداوند اراده فرموده تا آن کتاب الهی را از هرگونه انحراف امان ببخشد تلاش‌های دشمنان به نتیجه نرسیده و همچون کفی بر آب روان معنویت و توحید به کناری حرکت داده شده و مردم از زلال حقیقت آن بهره مند شده‌اند.

بهره‌جویی دشمنان در طول تاریخ از شیوه‌های فراوان و متنوع برای این بوده تا بتواند مسیر و راه نفوذ قرآن در قلوب و دل‌ها و جان‌های مردم حقیقت خواه را سد کرده و مانع تراشی کنند و نگذارند فرهنگ قرآن در جامعه بشری توسعه پیدا کند و گستره‌ی حضور و نفوذ کمتری داشته باشد.

در این راستا از محدودیت مواجهه مردم با پیام آور قرآن (پیامبر اسلام) گرفته تا انسان‌های جامعه امروزی جهان و دعوای ساختگی بودن قرآن، و دعوای مقابله به مثل برای آوردن کتابی همانند قرآن، و تا قرآن سوزی برای سوزاندن دل‌های مسلمانان، و ایجاد شبهه‌های گوناگون درباره این کتاب عظیم آسمانی، و حرکتهای دیگر هیچ کاری دریغ نورزیده‌اند و همه نیروی خود را به میدان آورده و همه تلاش خویش را مصروف ساختند.

اما به رغم همه این تلاش‌ها به جهت اینکه مخالف اراده قطعی خداوند بود کمترین اثری در جامعه برای قرآن و بازداري از نفوذ آن بر جای نگذاشته، بلکه روز به روز بر نفوذ قرآن و محبوبیت و تقدس آن افزوده شده است.

اما آنچه که از گذشته تاکنون در میان صاحب نظران مطرح بوده است که آیا لفظ و معنای قرآن هر دو وحیانی و از سوی خداوند است یا فقط معنا از طرف خدا نازل شده و لفظ و صورت از پیامبر اکرم است؟ و یا به عبارت دیگر این چنین نقل می‌شود که نقش پیامبر اکرم در نزول قرآن چیست؟ آیا پیامبر در ایجاد و خلق قرآن تنها نقش قابلی داشته یا این که نقش فاعلی و تولیدی نیز داشته است؟

عقیده مسلمانان از صدر اسلام تاکنون بر این بوده است که لفظ و محتوا هر دو وحیانی و از سوی خداوند است و پیامبر(ص) تنها نقش قابلی داشته است چنانکه قرآن می‌فرماید: **وَإِنَّكَ لَتَلْقَى الْقُرْآنَ مِنْ لَدُنْ حَكِيمٍ عَلِيمٍ**.

ولی اخیراً مطابق گزارشاتی که در جامعه پراکنده شده برخی‌ها در سالیان گذشته به دنبال ترویج این نکته انحرافی هستند که عبارت است از القاء شبهه غیر وحیانی بودن قرآن کریم یعنی تلاش می‌کنند تا برای جوانان ما القاء کنند که الفاظ قرآن وحی نیست بلکه تنها معنای کلی قرآن بر قلب پیامبر القاء شده و شخص پیامبر با قدرت ذهن و خلاقیت اندیشه خویش الفاظ قرآن را ساخته و در اختیار بشر قرار داده است نه آنکه الفاظ نازل شده از سوی خداوند به عنوان وحی و کلام آسمانی باشد یعنی برای پیامبر اسلام نقش تولیدی در قرآن قایل شدند.

پرسشی که می‌تواند ذهن آدمی را به خود متوجه سازد این است که این شبهه از کجا پیدا شده و منشاء پیدایش آن چیست؟

در پاسخ آن بایستی به دو آیه شریفه قرآن توجه نمود: ۱ - آیه ۹۷ سوره بقره. **(فَإِنَّهُ نَزَّلَهُ عَلَى قَلْبِكَ)** ۲ - آیه ۱۹۳ سوره شعراء **(نَزَّلَ بِهِ الرُّوحَ الْأَمِينُ عَلَى قَلْبِكَ)** زیرا در این دو آیه این چنین آمده که قرآن بر قلب پیامبر نازل شده است. و از این رو موجب القاء شبهه مزبور گردیدم.

اما این شبهه اگر چه چیز جدیدی نیست و در تاریخ نیز برای بارها مطرح شده که مطابق برخی نقل ها ریشه طرح این شبهه نیز به قرن سوم هجری می‌رسد و لکن اصل مطلب دارای جایگاهی نیست و بسیار شبهه نیست و بی ارزشی به شمار می‌آید.

دلیل و حیانی بودن الفاظ قرآن :

بهترین گزینه برای پاسخ به این شبهه مزبور و اثبات و حیانی بودن لفظ و معنای قرآن کریم مراجعه به خود قرآن و ضمیمه کردن آن به روایات نبوی و اهل بیت پیامبر(ع) است چرا که با این مراجعه می‌توان چندین دلیل را برای اثبات و حیانی بودن هر دو جهت آن اقامه کرد.

۱ - توجه به واژه قرآن:

خداوند در سوره نمل می‌فرماید: **«وَإِنَّكَ لَتَلْقَىٰ الْقُرْآنَ مِنْ تَدْنٍ حَكِيمٍ عَلِيمٍ»** در این آیه خدا خطاب به پیامبر(ع) می‌فرماید: «و بی‌تردید تو قرآن را از سوی حکیمی دانا دریافت می‌داری». با تأمل در این واژه که نام کتاب الهی نیز قرار گرفته روشن می‌شود که کلمه «قرآن» به معنای قرائت شده است و آنچه قرائت شده دارای لفظ نیز هست. پس خود واژه قرآن مهر ابطال بر نظریه غیر و حیانی بودن لفظ آن می‌زند

۲ - استفاده از عنوان کتاب و کلام الله برای قرآن:

آنچه که با اندک مراجعه‌ای به قرآن کریم به دست می‌آید این است که خداوند در قرآن برای خود قرآن، عناوینی همانند «کلام الله» و «کتاب الله» استفاده کرده که مطابق تعریف واژه شناسان قرآنی شامل لفظ هم می‌شود. زیرا کلام چیزی است که با آن تلفظ می‌کنیم برای رساندن مقصود و مراد خودمان و «کتاب» نیز به معنی «مکتوب» یعنی نوشته است و چیزی که «مکتوب» است قطعاً «ملفوظ» و تلفظ شده نیز می‌باشد.

در قرآن کریم آمده است: «وَإِنْ أَحَدٌ مِنَ الْمُشْرِكِينَ اسْتَجَارَكَ فَأَجِرْهُ حَتَّى يَسْمَعَ كَلَامَ اللَّهِ...»

و در جای دیگر خداوند در سوره آل عمران می‌فرماید: «نَزَّلَ عَلَيْكَ الْكِتَابَ بِالْحَقِّ». یعنی نزول قرآن بر پیامبر به صورت کتاب و مکتوب بوده که قابل تلفظ است و در کتاب لفظ به کار برده شده و اگر ادعای این افراد و طراحان شبهه غیر وحیانی درست بود، باید می‌فرمود: «نَزَّلَ عَلَيْكَ الْمَعْنَى» زیرا کتاب، یعنی مکتوب و مکسوب، لفظ دارد و معنای بی‌صورت نیست.

پس قرآن هم کلام الهی است که با لفظ همراه است و هم کتاب الهی است که آنهم با لفظ همراه می‌باشد و در نتیجه لفظ قرآن هم وحی است.

۳ - توصیه به قرائت و تلاوت قرآن:

یکی از نکاتی که در این امر مفید واقع می‌شود این که خود قرآن برای پیامبر قرائت شده چنانکه خداوند در سوره اعلی می‌فرماید: «سَتَقْرَأُكَ فَلَا تَنسَى» «به زودی بر تو خواهیم خواند تا فراموش نکنی».

و از طرفی دیگر در سوره قیامت فرموده است: «فَإِذَا قَرَأْتَهِ فَاتَّبِعْ قُرْآنَهُ» «و هنگامی که ما آن را خواندیم از آن پیروی کن». بر اساس این آیه و آیه قبل اگرالفاظ قرآن غیر وحیانی باشد و از خود پیامبر باشد معنا ندارد که سخن از قرائت بر پیامبر و مطالبه پیروی پس از قرائت شدن را بنماید و در حقیقت واژه اقراء و قرائت بی معنا می شود.

و از جهتی دیگر نیز توصیه به قراءت قرآن شده است همانند این آیه ۹۸ سوره نحل (فَإِذَا قَرَأْتَ الْقُرْآنَ فَاسْتَعِذْ بِاللَّهِ مِنَ الشَّيْطَانِ الرَّجِيمِ) و یا در آیه ۴۵ سوره اسرا می فرماید: (وَإِذَا قَرَأْتَ الْقُرْآنَ فَاسْتَعِذْ بِاللَّهِ وَبِالْحَبْلِ الْمَعْجُونِ) و پرواضح است که قرائت، حکایت لفظ است نه حکایت معنا.

و از سوی دیگر از واژه تلاوت نیز استفاده شده که به معنای قرائت همراه با تامل است.

خوانند متعال می فرماید: «تِلْكَ آيَاتُ اللَّهِ نَتْلُوهَا عَلَيْكَ بِالْحَقِّ» «این آیات خداست که به راستی بر تو تلاوت می کنیم». کلمه «نتلوهها» دلالت می کند که لفظ هم از جانب خداست، زیرا تلاوت به خدا نسبت داده شده است.

۴- تعیین زبان عربی به عنوان زبان نزول قرآن:

در قرآن کریم سخن از زبان قرآن و زبان نزول آن به میان آمده و آن را به زبان عربی معرفی کرده اند در آیه شریفه: «إِنَّا جَعَلْنَاهُ قُرْآنًا عَرَبِيًّا لَعَلَّكُمْ تَعْقِلُونَ» «ما آن را قرآنی عربی قرار دادیم باشد که دریابید»

پرواضح است که تعیین زبان پس از تعیین لفظ و استفاده از واژگان لفظی است که می توان از آن به زبان تعبیر کرد و جالب اینکه در این

آیه عربی بودن کار خداوند تلقی شده نه کار پیامبر اسلام و این موید وحیانی بودن ساختار لفظی قرآن است.

در پایان به استحضار خوانندگان محترم می‌رسانم این بنده بی‌مقدار که در این سالیان گذشته همچون سایر ایام عمر مشمول لطف بی‌کران حضرت حق قرار گرفته و توانایی بهره‌وری از قلم را به دست آورده و علاقه وافر به این کتاب ارزشمند و بی‌نظیر تاریخ ادیان توحیدی سبب گردیده تا جرات سیاهه نمودن صفحاتی را درباره آن کتاب آسمانی و بعضی از سوره‌های آن را به خود بدهم و در اولین گام نوشتاری هر چند ناچیز درباره سوره مبارکه جمعه که مدت‌ها مورد بحث تفسیری و قرآنی هر هفته در حضور تعدادی از فرهنگیان، مدیران و روحانیون عزیز شهرستان فریمان بوده است را به حضور خوانندگان محترم تقدیم نماید به امید آنکه با عنایت قرآن ناطق زمان حضرت امام عصر (عج) مورد قبول و پذیرش خداوند قرار گیرد و این بنده عاصی را در ادامه راه از توفیقات خویش بهره مند سازد. انشا الله

۲۳ رمضان المبارک ۱۴۳۲

مؤلف